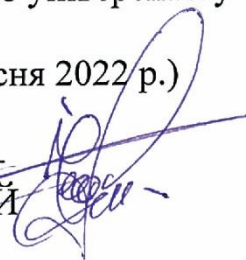

**Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет журналістики
Кафедра української преси**

Затверджено

На засіданні кафедри української преси
факультету журналістики
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол №1 від 12 вересня 2022 р.)

В. о. завідувача кафедри –
доц. Ігор ПАСЛАВСЬКИЙ

Силабус з навчальної дисципліни

**«Журналістика надзвичайних ситуацій»,
яку викладаються у межах
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«ЖУРНАЛІСТИКА»
Другого (магістерського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 061 – журналістика**

Назва дисципліни	«Журналістика надзвичайних ситуацій»
Адреса викладання дисципліни	Вул. Генерала Чупринки, 49, Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет журналістики, кафедра української преси
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань – 06 Журналістика, Спеціальність – 061 Журналістика
Викладач курсу	Паславський Ігор Іванович, кандидат політичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри української преси
Контактна інформація викладачів	e-mail: Ihor.Paslavskyi@lnu.edu.ua https://journ.lnu.edu.ua/employee/paslavskyj-i-i Львів, вул. Генерала Чупринки, 49, каб. 402
Консультації до дисципліни	У день проведення лекцій/практичних занять та за попередньою домовленістю зі студентами. Можливі й онлайн-консультації через Skype, Вайбер, Меседжер або подібні ресурси. Для погодження часу проведення онлайн-консультацій необхідно писати на електронну пошту викладача.
Сторінка дисципліни	https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/01/Zhurnalistyka-nadzvychnykh-sytuatsii.pdf
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Журналістика надзвичайних ситуацій» є вибірковою дисципліною зі спеціальності 061 – журналістика для освітньої програми «Журналістика», яка викладається у 3 семестрі в обсязі 3 кредитів за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS.
Коротка анотація дисципліни	Пропонована вибіркова дисципліна зорієнтовує магістрів в організації роботи журналістів на місцях виникнення надзвичайних ситуацій. Акцентує, що основним змістовним наповненням журналістських виступів має бути захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Пріоритетним фокусом інформаційних повідомлень та аналітичних виступів є система організаційних, технічних та фінансово-економічних заходів щодо запобігання та реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру і ліквідації їх наслідків, дії, заходи та алгоритми роботи центральних і місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, спрямовані на захист населення і територій, а також матеріальних і культурних цінностей та довкілля.
Мета та цілі дисципліни	Мета курсу «Журналістика надзвичайних ситуацій» – ознайомити студентів з особливостями збору й систематизації фактологічного матеріалу в місцях підвищеної небезпеки, вимогах до журналістських матеріалів про надзвичайні ситуації. Цілі (завдання) курсу: – проаналізувати публікації з місць надзвичайних ситуацій з позицій їх майстерності; – викласти план підготовки журналіста до відрядження у місця підвищеної небезпеки; – змодельовати роботу кореспондента зі збору фактологічного матеріалу; – підготувати матеріали на окрему тематику.

<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p style="text-align: center;"><i>Базова</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Здоровега В. Й. Теорія та методика журналістської творчості (4-те видання, електронне). Львів : ПАІС, 2022. 2. Земляна І. Журналіст і (не) безпека: посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах. 2017. URL : https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Zhurnalist-i-nebezpeka.pdf 3. Паславський І. Журналістика «гарячих точок» // Унікаючи апокаліпсису. Зб. статей та матеріалів з філософії масової комунікації. Львів, 1999. С. 87-94. 4. Паславський І. Тероризм і ЗМІ // Вісник Львівського у-ту. Серія «Журналістика». 2001. Вип. 21. С. 117–123. 5. Паславський І. Надзвичайні ситуації: симбіоз фактів, версій і чуток у медійному просторі // Медіакритика. 2010. № 17. С. 76–79. 6. Паславський І. Тематична спрямованість і жанрова відповідність висвітлення ЗМІ надзвичайних ситуацій та катастроф / Ігор Паславський // Телевізійна та радіожурналістика: Зб. наук. праць. – Випуск 14. – 2015. – С. 221–229. 7. Посібник з верифікації цифрового контенту для висвітлення надзвичайних ситуацій. 2022. URL : https://verificationhandbook.com/book_ua/chapter8.php# <p style="text-align: center;"><i>Додаткова</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 8. Паславський І. Екстремальна журналістика: теоретико-методичний аспект (за матеріалами про трагедію на Сквилівському летовищі) // Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Літературознавство. Журналістика. 2002. С. 33–39. 9. Паславський І. І. Техногенні катастрофи на Чорнобильській АЕС й АЕС «Фукусіма-1» у відображенні засобів масової інформації // Наукові записки Інституту журналістики. 2014. Т. 56. С. 277–284. 10. Паславський І. Терористичні акти в Норвегії та особливості їх медійного висвітлення / Ігор Паславський // Вісник Львівського університету. – Серія "Журналістика". – 2015. – Вип. 40. – С. 253–265. 11. Паславський І. Збройні конфлікти і журналістика // Зб. пр. Науково-дослідного центру періодики. Львів, 2000. Вип. 8. С. 403–416. 12. Ковальчук Н. Інформаційна безпека: чим загрожує суспільству поява «фейкових» журналістів? 2022. URL : https://khpg.org/1608810008 13. Іваницька Б., Ониськів І. РОЛЬ ЖУРНАЛІСТІВ В ІНФОРМУВАННІ СУСПІЛЬСТВА ПРО НАДЗВИЧАЙНІ ПОДІЇ // Вісник університету «Львівська політехніка». Журналістські науки». 2019. Вип. 3, № 910. С. 11-14. 14. Адамович Н. Робота редакцій в умовах воєнної ескалації: поради експертів. 2022. URL : https://zmina.info/instructions/robota-redakcziyi-v-umovah-vijny-porady-ekspertiv/ 15. Рогожінська А. Відчайдушно і безшабашно: як журналісти в 1986 році розповіли правду про аварію на ЧАЕС // Факти. 2021. URL : https://fakty.com.ua/ua/ukraine/20210426-vidchajdushno-i-bezshabashno-vak-zhurnalisty-v-1986-rotsi-rozpovily-pravdu-pro-avariyu-na-chaes/
<p>Обсяг дисципліни</p>	<p>Очна: 24 години аудиторних занять, з них 8 год. лекційних, 16 год. практичних занять, 66 год. – самостійна робота. Заочна: 12 годин аудиторних занять, з них 8 год. лекційних, 4 год. практичних занять, 78 год. – самостійна робота.</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>Навчальна дисципліна дасть можливість молодим фахівцям знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • базові принципи інформаційної безпеки та запобігання поширення фейкової інформації, методи та форми перевірки фактологічного матеріалу • морально-етичні засади журналістики екстремальних ситуацій • основні правила поведінки та роботи журналіста у місцях підвищеної небезпеки.

	<p>Після завершення курсу студент буде вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • готувати матеріал із зон надзвичайних ситуацій за визначеною методикою; • готувати інформаційні матеріали з місць підвищеної небезпеки; • продукувати інформаційні, публіцистичні та аналітичні журналістські матеріали; • виходити в прямі ефіри теле- та радіоетери із місць надзвичайних ситуацій.
Ключові слова	надзвичайні ситуації, природні катаклізми, техногенні катастрофи, терористичні акти, журналістика збройних конфліктів.
Формат дисципліни	Очний/заочний
Теми	Див. СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з журналістикознавчих дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату магістра журналістики зі спеціальності 061.
Пререквізити	Лекція, дискусія, гра, мозговий штурм, кейс-метод, евристична бесіда, робота з книгою. Форми лекцій: лекція-діалог (запитання-відповіді).
Навчальні методи	Вивчення курсу потребує використання комп'ютера, мультимедійного проектора, доступу до мережі Інтернет, ноутбука, мобільного телефону чи планшета.
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребує використання ноутбука та проектора.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням: На практичних заняттях студенти максимально можуть набрати 50 балів, а саме: на практичних заняттях з теми 1 і 2 – по 15 балів за кожну змістовну відповідь (5 балів), виконане практичне завдання (5 балів) та активну участь в обговоренні (5 балів), а на практичних заняттях з теми 3 і 4 – по 10 балів за змістовні відповіді. Інші із можливих 50 балів отримують: за підсумкове контрольне завдання, яке захищають перед аудиторією, – порівняльний аналіз журналістських матеріалів з трьох засобів масової інформації, у яких висвітлюються надзвичайні ситуації з позицій журналістської фаховості, майстерності та етики, дотримання правил безпеки та професійних стандартів (максимум 40 балів); активну участь в обговоренні матеріалів, які аналізують та оприлюднюють інші студенти групи (максимум 10 балів). Форма підсумкової звітності – публічна презентація. Загалом упродовж семестру можна отримати 100 балів. Академічна доброчесність. Очікується, що студентські роботи будуть самостійними, оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших авторів становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі аудиторні заняття з курсу. Слухачі повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку вони зобов'язані дотримуватися усіх строків, що визначені для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Усю літературу, яку студенти не зможуть знайти самостійно, викладач надає виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам.</p>
Питання до екзамену, контрольної роботи, поточного контролю	<ol style="list-style-type: none"> 1. Окресліть зміст поняття «надзвичайна ситуація». 2. Яка методика підготовки журналістських матеріалів із зон надзвичайних ситуацій. 3. У чому полягає професійний принцип «Не нашкодь!» при висвітленні подій із категорії надзвичайних ситуацій. 4. Український та світовий досвід висвітлення подій із надзвичайних ситуацій техногенного характеру.

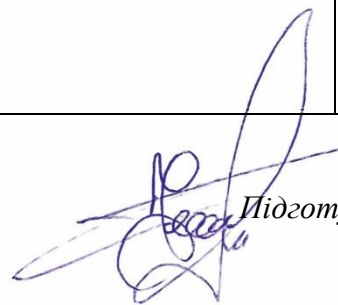
	<p>5. Журналістська солідарність щодо надзвичайних ситуацій в медійній галузі.</p> <p>6. Які резонансні надзвичайні ситуації ви знаєте?</p> <p>7. Як висвітлюють локальні надзвичайні ситуації на шпальтах місцевих та регіональних українських ЗМІ?</p> <p>8. Опишіть три резонансні кримінальні злочини щодо медійників.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Схема курсу

Тиж. год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Техногенні катастрофи, природні катаклізми та інші надзвичайні ситуації: інформаційний аспект					
1 тиждень	<p>Тема 1. Техногенні надзвичайні ситуації.</p> <p>Вступна лекція</p> <ol style="list-style-type: none"> Основні категорії, поняття та зміст, мета та основні завдання вибіркової дисципліни; Резонансні надзвичайні ситуації у світі: інформаційний ракурс. <ol style="list-style-type: none"> Аварія на АЕС у місті Три-Майл-Айленд: інформаційна тактика американського уряду. Аварія на ЧАЕС: інформаційна політика радянського керівництва. Аварія на АЕС «Фукусіма-1»: інформаційна політика японського уряду. 	Лекція (2 год.)	<p>Земляна І. Журналіст і (не) безпека: посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах. URL : imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Zhurnalist-i-nebezpeka.pdf</p> <p>Паславський І. Техногенні катастрофи на Чорнобильській АЕС й АЕС «Фукусіма-1» у відображенні засобів масової інформації // Наукові записки Інституту журналістики. 2014. Т. 56. С. 277–284.</p> <p>Рогожинська А. Відчайдушно і безшабашно: як журналісти в 1986 році розповіли правду про аварію на ЧАЕС // Факти. 2021. URL : fakty.com.ua/ua/ukraine/20210426-vidchajdushno-i-bezshabashno-yak-zhurnalisty-v-1986-rotsi-rozpovily-pravdu-pro-avariyu-na-chaes/</p>	Проаналізувати журналістські матеріали на тему надзвичайних подій в місцевих та загальнодержавних ЗМІ (5 год.)	1 тиждень
2-3 тижні	<p>Тема 1. Техногенні надзвичайні ситуації</p> <ol style="list-style-type: none"> Основні категорії, поняття та зміст, мета та основні завдання вибіркової дисципліни; Резонансні надзвичайні ситуації у світі: інформаційний ракурс. <ol style="list-style-type: none"> Аварія на АЕС у місті Три-Майл-Айленд: інформаційна тактика американського уряду. Аварія на ЧАЕС: інформаційна політика радянського керівництва. Аварія на АЕС «Фукусіма-1»: інформаційна політика японського уряду. 	Практична робота (2 год.)	<p>Земляна І. Журналіст і (не) безпека: посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах. URL : imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Zhurnalist-i-nebezpeka.pdf</p> <p>Паславський І. Надзвичайні ситуації: симбіоз фактів, версій і чуток у медійному просторі // Медіакритика. 2010. № 17. С. 76–79.</p> <p>Здровега В. Й. Теорія та методика журналістської творчості (4-те вид.). Львів : ПАІС, 2022.</p> <p>Паславський І. Техногенні катастрофи на Чорнобильській АЕС й АЕС «Фукусіма-1» у відображенні засобів масової інформації // Наукові записки Інституту журналістики. 2014. Т. 56. С. 277–284.</p>	Проаналізувати журналістські матеріали на тему надзвичайних подій впливових іноземних ЗМІ (6 год.)	1 тиждень
4 тиждень	<p>Тема 2. Загальнодержавні, регіональні та локальні надзвичайні ситуації</p> <ol style="list-style-type: none"> Стихійні лиха: <ol style="list-style-type: none"> паводки, буревії, шторми, зсуви, лісові пожежі, та їх висвітлення всеукраїнськими та регіональними ЗМІ. Скнилівська трагедія: професіоналізм та прорахунки українських ЗМІ. Ожидівська залізнична аварія: інформаційний, правовий та етичний аспект. 	Лекція (2 год.)	<p>Паславський І. Екстремальна журналістика: теоретико-методичний аспект (за матеріалами про трагедію на Скнилівському летовищі) // Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Літературознавство. Журналістика. 2002. С. 33–39.</p> <p>Паславський І. Терористичні акти в Норвегії та особливості їх медійного висвітлення // Вісник Львівського університету. Серія "Журналістика". 2015. Вип. 40. С. 253–265.</p> <p>Паславський І. Тероризм і ЗМІ // Вісник Львівського у-ту. Серія «Журналістика». 2001. Вип. 21.</p>	Сформулювати критерії оцінки матеріалів, переданих із зони надзвичайної ситуації (5 год.)	1 тиждень

Тиж. год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
	4. Локальні надзвичайні ситуації та сенсаційно-сфокусований мотив їх висвітлення.		С. 117–123.		
5-6 тижні	Тема 2. Загальнодержавні, регіональні та локальні надзвичайні ситуації 1. Стихійні лиха: а) паводки, б) буревії, в) шторми, зсуви, г) лісові пожежі, та їх висвітлення всеукраїнськими та регіональними ЗМІ. 2. Сквилівська трагедія: професіоналізм та прорахунки українських ЗМІ. 3. Ожидівська залізнична аварія: інформаційний, правовий та етичний аспект. 4. Локальні надзвичайні ситуації та сенсаційно-сфокусований мотив їх висвітлення.	Практична робота (4 год.)	Земляна І. Журналіст і (не) безпека: посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах. URL : https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Zhurnalist-i-nebezpeka.pdf Паславський І. Екстримальна журналістика: теоретико-методичний аспект (за матеріалами про трагедію на Сквилівському летовищі) // Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Літературознавство. Журналістика. 2002. С. 33–39. Паславський І. Тероризм і ЗМІ // Вісник Львівського у-ту. Серія «Журналістика». 2001. Вип. 21. С. 117–123.	Порівняльний аналіз авторитетних рейтингових засобів масової інформації, українських та зарубіжних, у висвітленні надзвичайних ситуацій (6 год.)	1 тиждень
7 тиждень	Тема 3. Галузеві надзвичайні ситуації в царині охорони здоров'я, військовій та інфраструктурній сферах 1. Короткотермінові сезонні епідемії та пандемії: напрацювання і прорахунки ЗМІ. 2. Затяжні недуги, профілактика яких вимагає систематичної роз'яснювальної кампанії у ЗМІ. 3. Вибухи військових складів та пошкодження об'єктів енергетичної інфраструктури: медійний ракурс	Лекція (2 год.)	Ковальчук Н. Інформаційна безпека: чим загрожує суспільству поява «фейкових» журналістів? URL : https://khpg.org/1608810008 Посібник з верифікації цифрового контенту для висвітлення надзвичайних ситуацій. URL : https://verificationhandbook.com/book_ua/chapter8.php#	Позиціонування ЗМІ різних країн світу щодо висвітлення резонансних надзвичайних ситуацій (5 год.)	1 тиждень
8-9 тиждень	Тема 3. Галузеві надзвичайні ситуації в царині охорони здоров'я, військовій та інфраструктурній сферах 1. Короткотермінові сезонні епідемії та пандемії: напрацювання і прорахунки ЗМІ. 2. Затяжні недуги, профілактика яких вимагає систематичної роз'яснювальної кампанії у ЗМІ. 3. Вибухи військових складів та пошкодження об'єктів енергетичної інфраструктури: медійний ракурс	Практична робота (4 год.)	Ковальчук Н. Інформаційна безпека: чим загрожує суспільству поява «фейкових» журналістів? 2022. URL : https://khpg.org/1608810008 Посібник з верифікації цифрового контенту для висвітлення надзвичайних ситуацій. URL : https://verificationhandbook.com/book_ua/chapter8.php#	Позиціонування ЗМІ різних країн світу щодо висвітлення резонансних надзвичайних ситуацій (6 год.)	1 тиждень
10 тиждень	Тема 4. Надзвичайні ситуації у медійній сфері 1. Збройні напади на редакційні колективи. Паризький журнал Шарлі Ебдо: до і після трагедії. 2. Перешкоджання професійній діяльності журналістів. Видумані звинувачення медійників: телевізійна група «1+1» в Укрсімбанку (конфлікт, резонанс, наслідки, висновки медійної спільноти). 3. Особливості роботи журналістських груп в епіцентрі масових акцій протесту: Помаранчева революція та революція Гідності, політичні протести на місцях. Досвід	Лекція (2 год.)	Земляна І. Журналіст і (не) безпека: посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах. URL : https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Zhurnalist-i-nebezpeka.pdf Паславський І. Надзвичайні ситуації: симбіоз фактів, версій і чуток у медійному просторі // Медіакритика. 2010. № 17. С. 76–79. Ковальчук Н. Інформаційна безпека: чим загрожує суспільству поява «фейкових» журналістів? 2022. URL : https://khpg.org/1608810008 Посібник з верифікації цифрового контенту для висвітлення	Окреслити принципи та ознаки журналістської солідарності при надзвичайних ситуаціях в медійній сфері (5 год.)	1 тиждень

Тиж. год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
	українських медійників, позиціонування редакційних колективів, ефірні марафони, особиста безпека працівників ЗМІ. 4. Погрози журналістам. Фізичне насилля над творчими працівниками та керівниками ЗМІ: сумні українські реалії. 5. Резонансні кримінальні злочини щодо медійників: справи Ю. Бойка, І. Олександрова, Г. Гонгадзе та Б. Дерев'янка. Журналістська солідарність щодо права на професію, свободи слова і засобів масової інформації.		Література. Ресурси в інтернеті надзвичайних ситуацій. URL : https://verificationhandbook.com/book_ua/chapter8.php# Іваницька Б., Ониськів І. Роль журналістів в інформуванні суспільства про надзвичайні події // Вісник університету «Львівська політехніка». Журналістські науки». 2019. Вип. 3, № 910. С. 11-14.		
11 тиждень	Тема 4. Надзвичайні ситуації у медійній сфері 1. Збройні напади на редакційні колективи. Паризький журнал Шарлі Ебдо: до і після трагедії. 2. Перешкоджання професійній діяльності журналістів. Видумані звинувачення медійників: телевізійна група «1+1» в Укрсімбанку (конфлікт, резонанс, наслідки, висновки медійної спільноти). 3. Особливості роботи журналістських груп в епіцентрі масових акцій протесту: Помаранчева революція та революція Гідності, політичні протести на місцях. Досвід українських медійників, позиціонування редакційних колективів, ефірні марафони, особиста безпека працівників ЗМІ. 4. Погрози журналістам. Фізичне насилля над творчими працівниками та керівниками ЗМІ: сумні українські реалії. 5. Резонансні кримінальні злочини щодо медійників: справи Ю. Бойка, І. Олександрова, Г. Гонгадзе та Б. Дерев'янка. Журналістська солідарність щодо права на професію, свободи слова і засобів масової інформації.	Лекція (2 год.)	Земляна І. Журналіст і (не) безпека: посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах. URL : https://imi.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Zhurnalist-i-nebezpeka.pdf Паславський І. Надзвичайні ситуації: симбіоз фактів, версій і чуток у медійному просторі // Медіакритика. 2010. № 17. С. 76-79. Здорова В. Й. Теорія та методика журналістської творчості (4-те видання). Львів : ПАІС, 2022. Ковальчук Н. Інформаційна безпека: чим загрожує суспільству поява «фейкових» журналістів? 2022. URL : https://khpg.org/1608810008 Посібник з верифікації цифрового контенту для висвітлення надзвичайних ситуацій. URL : https://verificationhandbook.com/book_ua/chapter8.php# Іваницька Б., Ониськів І. Роль журналістів в інформуванні суспільства про надзвичайні події // Вісник університету «Львівська політехніка». Журналістські науки». 2019. Вип. 3, № 910. С. 11-14.	Окреслити принципи та ознаки журналістської солідарності при надзвичайних ситуаціях в медійній сфері (6 год.)	1 тиждень
12 тиждень	Публічний захист підсумкового контрольного завдання	Практичні заняття (2 год.)		Презентація індивідуального або командного проєкту	1 місяць

Підготував доц. І. І. Паславський